

Д. А. Міщенко, доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри маркетингу Університету
митної справи та фінансів

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

У статті розкрито зміст та особливості здійснення державного фінансового контролю у податковій системі. На основі критичного аналізу та узагальнення теоретичних положень різних наукових джерел визначено основні принципи, що є підґрунтям ефективного здійснення державного фінансового контролю, як інструменту ефективного функціонування фінансів. Визначено, що державний фінансовий контроль є ключовим елементом фінансового управління у податковій сфері, який забезпечує перевірку відповідності надходжень ресурсів встановленим параметрам та нормам, та спрямований на забезпечення їх ефективного акумулювання. У статті проаналізовано основні функції державного фінансового контролю у податковій системі. Визначено основні проблеми й недоліки, що стримують розвиток системи державного фінансового контролю в умовах війни. Проаналізовано чинники, що негативно впливають на ефективність державного фінансового контролю. Виокремлено характерні риси державного фінансового контролю у податковій системі та означено основні умови підвищення його дієвості. Запропоновано основні напрями удосконалення державного фінансового контролю у податковій системі, зокрема: подальший розвиток превентивного контролю, який сприятиме формуванню високої податкової культури суспільства; забезпечення реальної прозорості податкового процесу; визначення цільових орієнтирів і норм контролю; підвищення гнучкості системи державного фінансового контролю, зокрема забезпечення її адаптивності до нових умов. Зазначено, що подальший розвиток інституту державного фінансового контролю у податковій системі має ґрунтуватись на механізмах посилення ефективності та результативності контролю, імплементації кращих практик міжнародного досвіду здійснення державного контролю. Наголошено, що в сучасних умовах основною метою державного фінансового контролю є підвищення ефективності управління державними фінансовими ресурсами, першочерговими є завдання попередження та профілактики фінансових порушень. Зазначено, що вирішення існуючих проблем та вживання превентивних заходів для попередження нових необхідно проводити щодо наступних напрямків: підвищення податкової культури, рівня податкової освіченості та дисциплінованості держави та громадян; розвиток та вдосконалення інституту попереднього аналізу та планування заходів державного фінансового контролю у податковій системі; розвиток системи досудового врегулювання спорів; актуалізація та розширення податкового законодавства; підвищення компетентності працівників податкових органів, контроль за їх діяльністю.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, податкова система, ефективність, інноваційні технології, фінансова політика, надходження, ресурси.

D. A. Mishchenko. State financial control as a condition for effective functioning of the tax system

The article reveals the content and features of state financial control in the tax system. Based on a critical analysis and generalization of the theoretical provisions of various scientific sources, the main principles that are the basis for the effective implementation of state financial control as a tool for the effective functioning of finances are defined. It was determined that the state financial control is a key element of financial management in the tax sphere, which ensures the verification of the compliance of resource receipts with established parameters and norms, and is aimed at ensuring their effective accumulation. The article analyzes the main functions of state financial control in the tax system. The main problems and shortcomings that restrain the development of the system of state financial control in the conditions of war are identified. Characteristic features of state financial control in the tax system are singled out and the main conditions for increasing its effectiveness are defined. Factors that negatively affect the effectiveness of state financial control are analyzed. The main areas of improvement of state financial control in the tax system are proposed, in particular: further development of preventive control, which will contribute to the formation of a high tax culture of society; ensuring real transparency of the tax process; determination of target orientations and control norms; increasing the flexibility of the state financial control system, in particular ensuring its adaptability to new conditions. It is noted that the further development of the institute of state financial control in the tax system should be based on the mechanisms of strengthening the efficiency and effectiveness of control, implementation of best practices of international experience of state control. It is emphasized that in modern conditions, the main goal of state financial control is to increase the efficiency of the management of state financial resources, the primary task is prevention and prevention of financial violations. It is noted that the solution of existing problems and the use of preventive measures to prevent new ones must be carried out in the following directions: raising the tax culture, the level of tax education and discipline of the state and citizens; development and improvement of the institute of preliminary analysis and planning of measures of state financial control in the tax system; development of the system of pre-trial settlement of disputes; updating and expanding tax legislation; increasing the competence of tax authorities, monitoring their activities.

Key words: state financial control, tax system, efficiency, innovative technologies, financial policy, income, resources.

Постановка проблеми. В сучасних складних умовах розвитку вітчизняної економіки, коли одразу після кризи, спричиненої пандемією коронавірусу, розпочалися бойові дії на території України, вимоги до вирішення завдань ефективного державного управління в тому числі і щодо здійснення контролю у податковій системі значно зростають. Державний фінансовий контроль є важливою ланкою системи управління особливо на державному рівні, коли потрібно правильно закласти основу системи державного управління фінансами та контролювати ефективність її роботи.

Останнім часом відбувається зменшення внутрішньої фінансової активності суб'єктів господарювання та загальна стагнація економіки, на цьому тлі роль зовнішнього фінансування критично важливих сфер економіки суттєво зросла, що в свою чергу вимагає здійснення ефективного, результативного, прозорого процесу управління державними фінансами на дуже високому, професійному рівні. Фінансовий контроль має забезпечувати успішну реалізацію фінансової політики держави, забезпечувати процеси формування і ефективного використання фінансових ресурсів в усіх ланках фінансової системи.

Надзвичайно важливим завданням державного фінансового контролю в сучасних умовах є забезпечення високого ступеня ефективності функціонування податкової системи, що включає такі основні завдання, як виявлення податкових правопорушень та забезпечення надходжень податків до бюджетів всіх рівнів за рахунок їх повної сплати у встановлені податковим законодавством терміни. Державний фінансовий контроль є ключовим елементом у бюджетній системі, адже від того, наскільки ефективно будуть реалізовані його форми залежить функціонування економіки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теоретико-прикладного характеру організації та здійснення державного фінансового контролю, зокрема у податковій системі, розкриваються у роботах таких дослідників, як: Борисенко О.П. [1], Горник В.Г. [3], Гриценко М.В. [2], Дубовик К.С. [3], Євтушевська О.О. [7], Іванченкова Л.В. [7], Івашова Л.М. [4], Івашов М.Ф. [4], Коломийчук Н.М. [5], Колпакова А. [6], Кравченко С.О. [3], Лагодієнко Н.В. [7], Любенко А.М. [10], Міщенко Д.А. [8], Міщенко Л.О. [9], Піхоцький В.Ф. [10], Рисін В.В. [10], Скляр Л.Б. [7], Шпачук В.В. [3] та інших науковців. Однак, незважаючи на значну кількість досліджень, вирішення проблемних питань удосконалення теоретичних засад державного фінансового контролю у податковій системі і досі залишаються актуальними. Необхідно уточнити концептуальні основи формування й розвитку державного фінансового контролю в податковій системі, його організації, функціонування його органів, досвіду здійснення контрольних заходів та опрацюванні новітніх методологій.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних положень застосування державного фінансового контролю у податковій системі й визначення пріоритетних напрямів його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Невід'ємним елементом фінансової політики держави є формування та забезпечення належного функціонування системи фінансового контролю як єдиного механізму. Державний фінансовий контроль містить комплекс методів та процедур проведення фінансового контролю, зміст яких визначається набором факторів діяльності об'єкта контролю в частині фінансових відносин. Серед таких факторів можна назвати: суб'єкт і об'єкт контролю, його мету і завдання, що постають перед суб'єктом фінансового контролю; підґрунтя для виникнення контрольних задач та функцій, інші суттєві події та обставини.

Державний фінансовий контроль визначається як функція управління, яка здійснюється державними органами, наділеними відповідними повноваженнями, з метою дотримання контрольованими суб'єктами норм законодавства та забезпечення збереження державної власності [1].

Підґрунтям ефективного здійснення державного фінансового контролю, як інструменту ефективного функціонування фінансів, є дотримання принципів його реалізації. Базові принципи контролю включають: незалежність контролю; законодавче закріплення незалежності органів контролю; здійснення попереднього контролю й контролю за фактичними результатами; наявність зовнішнього та внутрішнього контролю як обов'язкової умови його існування; гласність та відкритість контрольних органів з обов'язковою умовою додержання комерційної та іншої таємниці, що захищається законом [4].

Державний фінансовий контроль є ключовим елементом фінансового управління у податковій сфері, який забезпечує перевірку відповідності надходжень ресурсів встановленим параметрам та нормам, та спрямований на забезпечення їх ефективного акумулювання.

Податкова система у кожній конкретній державі визначається специфічним набором елементів. На їх склад впливають історичні, національні, політичні, економічні та інші чинники, що сукупно визначають унікальність податкових інститутів. Різноманітність податкових відносин, поряд з різноманітністю управлінських форм впливу, ускладнює функціонування податкової системи, породжуючи підсистеми другого та третього рівня ієрархії, що потребує особливих зусиль в напрямі здійснення державного фінансового контролю та обумовлює його специфічні особливості.

Державний фінансовий контроль найповніше розкриває свою сутність через такі функції, як: інформаційна (інформація, отримана внаслідок його здійснення, має стати основою для ухвалення необхідних управлінських рішень і вжиття заходів реагування відповідно до встановлених державою норм), профілактична (виявлення умов,

що сприяють порушенню норм і стандартів, встановлених законами та нормативно-правовими актами; встановлення осіб, винних у фінансових порушеннях та притягнення їх до відповідальності) та мобілізуюча (усунення суб'єктами господарювання наслідків допущених порушень, умов, що їм сприяли, та розробка організаційно-правових заходів щодо недопущення порушень на інших суб'єктах). Таким чином, функції державного фінансового контролю у податковій системі розкривають сукупність економічних взаємовідносин між суб'єктами контролю (органами влади, юридичними та фізичними особами) з приводу здійснення контрольних заходів в частині забезпечення функціонування суб'єктів господарювання й належного виконання норм податкового законодавства [6].

Організація і забезпечення належного функціонування чіткої системи фінансового контролю – обов'язковий і неодмінний елемент політики держави у податковій системі і тому вдосконалення системи фінансового контролю має відбуватися як частина загального процесу реформування фінансового механізму.

Існуюча система органів державного фінансового контролю потребує подальшого розвитку та вдосконалення. Основна мета державного фінансового контролю у податковій системі полягає у своєчасному виявленні порушень встановлених стандартів, порушень чинного законодавства, до того моменту, коли ще можна розробити ряд заходів з метою недопущення або мінімізації негативних наслідків від даних порушень, або для того, щоб повернути до відповідальності винних осіб, а також, щоб запобігти виникненню даних порушень в майбутньому.

Для досягнення максимальної корисності контрольних заходів, варто зазначити, що проведення контролю має бути систематичним, періодичним, а також своєчасним, повним, спрямованим на забезпечення безпеки та ефективності.

Метою оцінки ефективності проведення державного фінансового контролю повинно стати визначення ступеня наближеності досягнутих результатів наміченим цілям із одночасним урахуванням понесених витрат (часу, матеріальних і грошових коштів, трудових ресурсів) [8].

Необхідно зазначити, що ефективність державного фінансового контролю може бути забезпечена тільки за умови встановлення чіткої відповідальності. Таке твердження може бути розглянуто за такими аспектами: відповідальність органів контролю, що виражається у трьох взаємопов'язаних областях: фінансовій, організаційній та соціальній; відповідальність об'єктів контролю (відповідальність за точне і неухильне дотримання податкового законодавства при здійсненні фінансово-господарської діяльності об'єктів контролю, яку несуть, згідно законодавчих норм, відповідні посадові особи об'єктів контролю (кримінальну, фінансову, дисциплінарну, адміністративну); відповідальність третьої сторони (включаючи тих, які несуть відповідальність, тобто володіють виконавчими повноваженнями, зокрема державних органів) [10].

Можна виокремити такі характерні риси державного фінансового контролю у податковій системі: фінансовий контроль – це насамперед різновид фінансової діяльності держави; об'єктами фінансового контролю виступає законність і доцільність фінансової діяльності; фінансовий контроль проводиться загалом з метою забезпечення ефективного соціально-економічного розвитку країни; фінансовий контроль проводиться тільки у встановлених законом формах.

До основних напрямів удосконалення державного фінансового контролю у податковій системі слід віднести: подальший розвиток превентивного контролю, який сприятиме формуванню високої податкової культури суспільства; забезпечення реальної прозорості податкового процесу; визначення цільових орієнтирів і норм контролю; підвищення гнучкості системи державного фінансового контролю, зокрема забезпечення її адаптивності до нових умов [9].

Цілі, що визначаються при здійсненні державного фінансового контролю у податковій системі, повинні відповідати тим завданням, які ставить держава перед усією податковою системою. Розвиток податкової системи передбачає активізацію державного фінансового контролю та підвищення його результативності, зосередження ресурсів контролюючих органів на ключових сферах потенційних податкових порушень. Однак розвиток державного фінансового контролю сам по собі не може дати того ефекту, який очікує держава у сфері збільшення податкових надходжень. Без вирішення проблеми взаємної відповідальності платника податків та держави, без погодження їхніх інтересів, зусилля податкового адміністрування будуть безрезультатними. Ефективність державного фінансового контролю може бути забезпечена дотриманням базових принципів оподаткування, а також здійсненням податкової політики з урахуванням бюджетних пріоритетів та впорядкування державних видатків [7].

Висока ефективність державного фінансового контролю є однією з ключових умов забезпечення безпеки та економічного добробуту держави. На ефективність державного фінансового контролю перш за все негативно впливає скрутний фінансовий стан значної кількості юридичних осіб — платників податків, для яких податкове навантаження є занадто високим та які об'єктивно не в змозі сплачувати податки в повному обсязі, тому активно застосовують різноманітні схеми щодо мінімізації податкових платежів, що обмежує можливості податкових органів щодо виявлення порушень податкового законодавства.

Водночас на ефективність державного фінансового контролю негативно впливає низький рівень податкової культури та ступеня довіри платників податків до податкових органів. Це спричинене постійними змінами

та недосконалістю податкового законодавства, наявністю численних фактів протиправної поведінки посадових осіб податкових органів під час проведення перевірок [2].

Можна виділити такі основні чинники підвищення ефективності державного фінансового контролю у податковій системі: побудова стабільної, зрозумілої і цілісної податкової системи з метою визначення збалансованих підходів до фінансового перерозподілу в межах країни й обґрунтування норм оподаткування; уніфікація системи оподаткування, уникнення подвійного оподаткування; структуризація системи оподаткування на користь прямого оподаткування майна, капіталу, землі; співучасть ДПС у законотворчій роботі; розвиток інформаційних технологій, тобто збільшення кількості електронних сервісів та покращення обслуговування платників. Продовження процесу розвитку та впровадження ІТ-технологій як у податковій системі, так і в сфері державного фінансового контролю; реструктуризація податкових органів, яка включає розумне скорочення персоналу та підвищення мотивації співробітників[5].

Високий ступінь організації і здійснення державного фінансового контролю в податковій системі є обов'язковою і неодмінною складовою фінансової політики держави. Можна виділити наступні пріоритетні напрями підвищення результативності здійснення державного фінансового контролю: використання міжнародного досвіду при розробці організаційних, методологічних засад державного фінансового контролю з урахуванням специфічних особливостей фінансової системи України, що сприятиме побудові дієвої системи органів державного фінансового контролю; узгодження основних положень нормативно-правових актів державного фінансового контролю й інших сфер фінансової системи; розвиток системи підготовки кваліфікованих спеціалістів для проведення державного фінансового контролю; розподіл функцій і контрольних повноважень на всіх рівнях проведення державного фінансового контролю для уникнення дублювання функцій, що сприятиме оптимізації структури органів державного фінансового контролю та, як наслідок, зростанню результативності їхньої діяльності; визначення джерел періодичного публікування системою державного фінансового контролю своєчасної й достовірної інформації щодо, виявлених правопорушень та вжитих заходів з їхнього усунення.

Розглядаючи сукупність методів контрольної діяльності органів державного фінансового контролю в Україні можна зробити висновок, що не сформовано цілісної системи методів контролю як в законодавстві України, так і у вітчизняній науці, що негативно впливає на організацію контрольного процесу. Відсутність єдиних методик, стандартів контрольної діяльності є чинником, який обумовлює неузгодженість роботи контрольних органів на всіх рівнях, знижує результативність контролю, уповільнює розвиток контрольної функції.

Важливо підсилити взаємодію органів державного фінансового контролю із науковими установами, що проводять наукові дослідження з проблем організації та здійснення фінансового контролю без чого неможливо визначити шляхи подальшого реформування органів контролю, спрямувати їх діяльність в єдине русло заради досягнення спільної мети[3].

Підсумовуючи вищевикладене зазначимо, що ефективність управління державними фінансовими ресурсами є запорукою стабільності економіки держави і одною з основних складових її безпеки. Проблеми зростання ефективності податкової системи сьогодні дуже актуальні для України.

Оптимально налагоджена система оподаткування має виконувати не тільки фіскальну функцію, але і стати потужним стимулом для розвитку економіки, комфортного ведення бізнесу та покращення інвестиційного клімату в Україні. Ці задачі можуть бути досягнуті, в тому числі, шляхом побудови ефективної системи державного фінансового контролю, за допомогою якого передбачається подолання несприятливих економічних ситуацій, соціально-економічних та політичних криз та інших негативних явищ.

Удосконалення державного фінансового контролю у податковій системі дозволить виявити та ліквідувати загрози дестабілізації податкової системи, а саме: дозволить зменшити зону тіньової економіки; підвищити доходи бюджетів; мінімізувати ризики, дасть можливість створити сприятливі умови економічного зростання та звести порушення податкової безпеки до мінімуму.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Подальший розвиток інституту державного фінансового контролю у податковій системі має ґрунтуватись на механізмах посилення ефективності та результативності контролю, імплементації кращих практик міжнародного досвіду здійснення державного контролю.

Контроль повинен бути не інструментом для пошуку помилок та встановлення покарання за них, а механізмом, за допомогою якого уповноважені фахівці надаватимуть рекомендації стосовно оптимального управління у сфері державних фінансів.

В сучасних умовах основною метою державного фінансового контролю є підвищення ефективності управління державними фінансовими ресурсами. При здійсненні державного фінансового контролю у податковій системі першочерговими є завдання попередження та профілактики фінансових порушень.

Вирішення існуючих проблем та вживання превентивних заходів для попередження нових необхідно проводити щодо наступних напрямків: підвищення податкової культури, рівня податкової освіченості та дисциплінованості держави та громадян; розвиток та вдосконалення інституту попереднього аналізу та планування заходів

державного фінансового контролю у податковій системі; розвиток системи досудового врегулювання спорів; актуалізації та розширення податкового законодавства; підвищенні компетентності працівників податкових органів, контролю за їх діяльністю.

Сплата податків і зборів має забезпечуватися добровільністю виконання такого обов'язку юридичними і фізичними особами, а не примусом. Необхідно приділити належну увагу реагуванню на порушення податкового процесу та встановленню причин таких порушень задля уникнення подібних випадків у майбутньому. Також важливе місце мають теоретичні розробки засад вдосконалення державного фінансового контролю у податковій системі, що неодмінно стане підставою підвищення його дієвості та ефективності.

Список використаних джерел:

1. Борисенко О.П., Боркут О.В. Взаємодія державних служб під час оптимізації митного контролю в практиці застосування принципу «єдиного вікна». *Публічне управління та митне адміністрування*. 2018. № 1. С. 173–179.
2. Грищенко М.В. Податковий контроль як вид державного фінансового контролю. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 12/2. С. 35–37.
3. Дубовик К.С., Горник В.Г., Шпачук В.В., Кравченко С.О. Організаційно-правовий механізм державного фінансового контролю в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. Том 3. № 30. С. 340–350.
4. Івашова Л.М., Івашов М.Ф. Досвід державного фінансового контролю в країнах ЄС та напрями його імплементації до України. *Вісник Академії митної служби України. Серія : Державне управління*. 2014. № 2. С. 12–23.
5. Коломійчук Н.М. Система державного фінансового контролю як інструмент соціально-економічного розвитку суспільства. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7343> (дата звернення: 21.10.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.67
6. Колпакова А. Державний фінансовий контроль на сучасному етапі: огляд концептуальних засад. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2(1). 2023, pp. 9-18. doi: 10.46299/j.isjmef.20230201.02
7. Лагодієнко Н.В., Іванченкова Л. В., Євтушевська О.О., Скляр Л.Б. Податковий контроль як умова ефективного функціонування податкової системи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 9-10. С.24-29. DOI: 10.32702/2306-6814.2022.9—10.24
8. Міщенко Д.А., Міщенко Л.О. Application of cluster analysis to determine the level of the budget potential of the Ukrainian regions. *Науковий вісник Полісся*. 2018. №2. С. 179-185.
9. Міщенко Л.О., Міщенко Д.А. Удосконалення механізму управління бюджетними видатками в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. №3. С. 13-16.
10. Піхоцький В.Ф., Рисін В.В., Любенко А.М. Ефективність фінансового контролю та державного аудиту для забезпечення фінансово-економічної стійкості держави. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2019. № 28. С. 205-215. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i28.164008>.

References:

1. Borysenko O.P. and Borkut O.V. (2018), “*Vzayemodiya derzhavnykh sluzhb pid chas optymizatsiyi mytnoho kontrolyu v praktytsi zastosuvannya pryntsypu «yedynoho vikna»*” [“Interaction of public services during the optimization of customs control in the practice of applying the “single window” principle”], journal *Publichne upravlinnya ta mytne administruvannya*, [Public administration and customs administration], vol. 1. pp. 173-179 [Ukraine]
2. Hrytsenko M.V. (2020), “*Podatkovyy kontrol yak vyd derzhavnoho finansovoho kontrolyu*” [“Tax control as a type of state financial control”], journal *Ekonomika. Finansy. Pravo*, [Economy. Finances. Right], vol. 12/2. pp. 35-37. [Ukraine]
3. Dubovik K.E., Gornyk V.G., Shpachuk V.V. and Kravchenko S.O. (2019), “*Orhanizatsiyno-pravovyy mekhanizm derzhavnoho finansovoho kontrolyu v Ukrayini*” [“Organizational and legal mechanism of state financial control in Ukraine”], journal *Finansovo-kredytna diyalnist: problemy teoriiyi ta praktyky* [Financial and credit activity: problems of theory and practice], vol. 3. № 30. pp. 340–350. [Ukraine]
4. Ivashova L.M. and Ivashov M.F. (2014), “*Dosvid derzhavnoho finansovoho kontrolyu v krayinakh YES ta napryamy yoho implementatsiyi do Ukrayiny*” [“Experience of state financial control in EU countries and directions of its implementation in Ukraine”], journal *Visnyk Akademiyi mytnoyi sluzhby Ukrayiny. Seriya : Derzhavne upravlinnya* [Bulletin of the Academy of the Customs Service of Ukraine. Series: Public administration], vol. 2. pp. 12–23. [Ukraine].
5. Kolomyichuk N.M. (2019), “*Systema derzhavnoho finansovoho kontrolyu yak instrument sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku suspilstva*” [“The system of state financial control as a tool of socio-economic development of society”], journal *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], vol. 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7343> (access date: 10/21/2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.10.67 [Ukraine]
6. Kolpakova A. (2023), “*Derzhavnyy finansovyy kontrol' na suchasnomu etapi: ohlyad kontseptual'nykh zasad*” [“State financial control at the modern stage: an overview of conceptual foundations”], journal *Mizhnarodnyy naukovyy*

zhurnal menedzhmentu, ekonomiky ta finansiv [International Science Journal of Management, Economics & Finance], vol. 2(1). pp. 9-18. doi: 10.46299/j.isjmef.20230201.02 [Ukraine]

7. Lagodienko N.V., Ivanchenkova L.V., Yevtushevska O.O. and Sklyar L.B. (2022), “*Podatkovyy kontrol yak umova efektyvnoho funktsionuvannya podatkovoyi systemy*” [“Tax control as a condition for effective functioning of the tax system”], journal *Investytsiyi: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], vol. 9-10. pp. 24-29. DOI: 10.32702/2306-6814.2022.9—10.24 [Ukraine]

8. Mishchenko D.A. and Mishchenko L.O. (2018), “*Zastosuvannya klasterneho analizu dlya vyznachennya rivnya byudzhethoho potentsialu rehioniv Ukrayiny*” [“Application of cluster analysis to determine the level of the budget potential of the Ukrainian regions”], journal *Naukovyy visnyk Polissya* [Polissya scientific bulletin] vol. 2. pp. 179-185. [Ukraine]

9. Mishchenko L.O. and Mishchenko D.A. (2017), “*Udoskonalennya mekhanizmu upravlinnya byudzhetnymi vydatkami v Ukrayini*” [“Improvement of the budget expenditure management mechanism in Ukraine”], journal *Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok* [Public administration: improvement and development], vol. 3. pp. 13-16. [Ukraine]

10. Pihotsky V.F., Rysin V.V. and Lyubenko A.M. (2019), “*Efektivnist finansovoho kontrolyu ta derzhavnoho audytu dlya zabezpechennya finansovo-ekonomichnoyi stiykosti derzhavy*” [“Effectiveness of financial control and state audit to ensure the financial and economic stability of the state”], journal *Finansovo-kredytna diyal'nist': problemy teorii i praktyky* [Financial and credit activity: problems of theory and practice], vol. 28. pp. 205-215. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i28.164008> [Ukraine]